

فصل ۱

کلیات

شناخت حرفه، توسعه حرفه‌ای و هدایت تحصیلی

اهمیت و ضرورت فرهنگ و هنر ورشته تحصیلی صنایع دستی (بافت)

میراث صنایع دستی به جای مانده در گستره فرهنگ ایرانی - اسلامی که بالغ بر دویست گرایش گوناگون در پاسخگویی به نیازهای زندگی مادی و معنوی است، این ضرورت و اهمیت را باعث می‌شود تا زمینه‌های آموزش و ترویج صنایع دستی جدی گرفته شود. آموزش‌های تخصصی و حرفه‌ای صنایع دستی، با اهمیت و ضرورت مواد زیر قابل بررسی است .

- کشف توانایی و استعدادهاى مرتبط با صنایع دستی در فرآیند برون داد ، ایجاد اشتغال و فقرزدایی؛

- اهمیت و ضرورت تعالی بخشیدن زندگی بهینه در راستای فرهنگ ایرانی اسلامی با تعمیم آموزش و گسترش صنایع دستی؛

- معرفی و شناخت فرهنگ بومی - ملی و همگانی محصولات برون داد صنایع دستی در زندگی امروز؛

- گسترش شناخت و درک زیبایی‌شناسی همگام با معرفی جلوه‌های زیبایی‌شناسانه صنایع دستی در زندگی معاصر؛

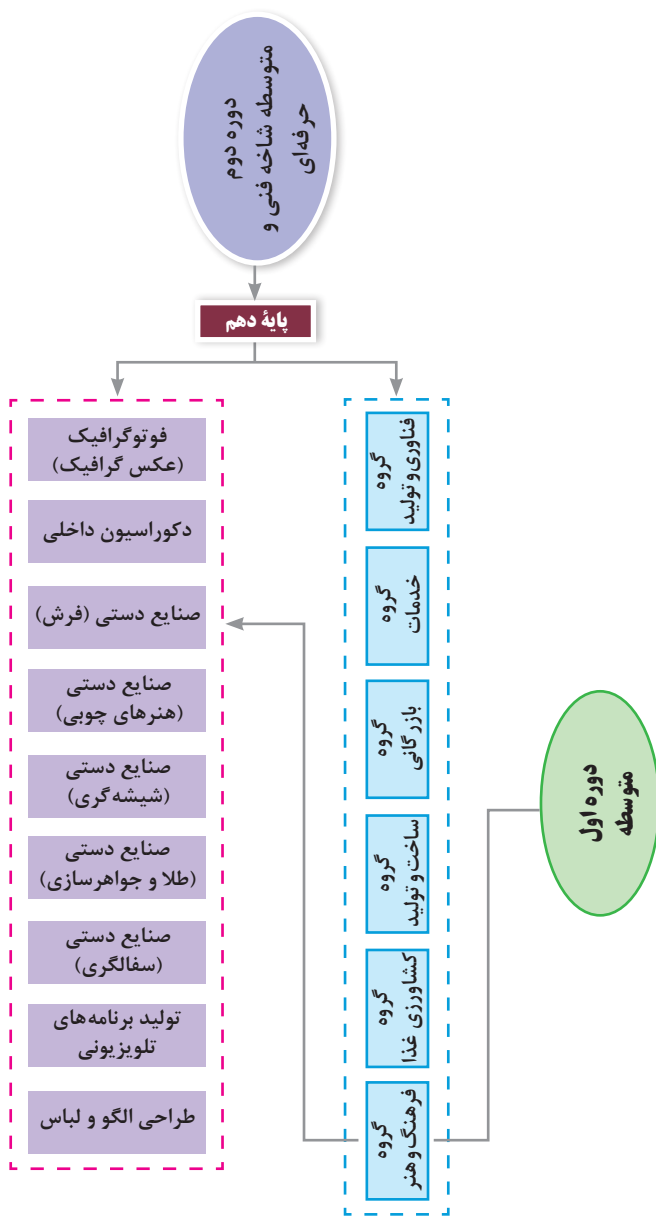
- حفظ میراث و هویت ملی در آموزش و شناخت جلوه‌های زندگی ملی در آثار صنایع دستی و کاربرد بهینه آنها در زندگی؛

- ایجاد زمینه‌های خودباوری فرهنگی براساس هویت فرهنگی ایرانی-اسلامی؛

- ایجاد وحدت‌بخشی فرهنگی در راستای توسعه فرهنگی اقتصادی - اجتماعی در سبک زندگی؛

- بستر سازی صنعت گردشگری و ارائه الگوی مناسب زندگی همراه با فرهنگ ایرانی - اسلامی برای ارائه و معرفی به جهانیان.

مسیرهای هدایت تحصیلی - حرفه‌ای در گروه فرهنگ و هنر

شاغل و حرفه در رشته صنایع دستی (فرش)

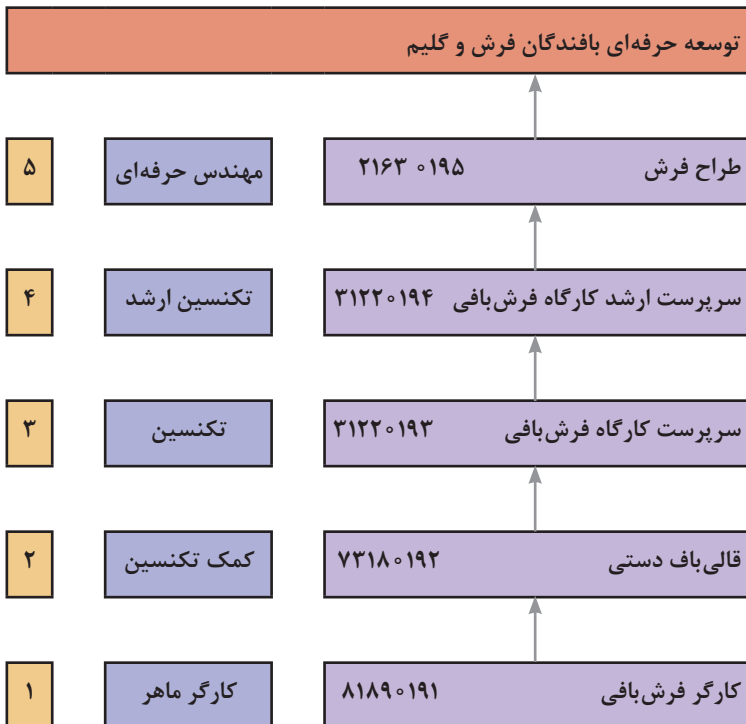
مشاغل قابل احراز در رشته صنایع دستی (فرش)

کمک تکنسین سرپرست کارگاه فرش بافی
کد حرفه: ۷۳۱۸۰۱۹۲

کارگر ماهر کارگاه فرش بافی
کد حرفه: ۸۱۸۹۰۱۹۱

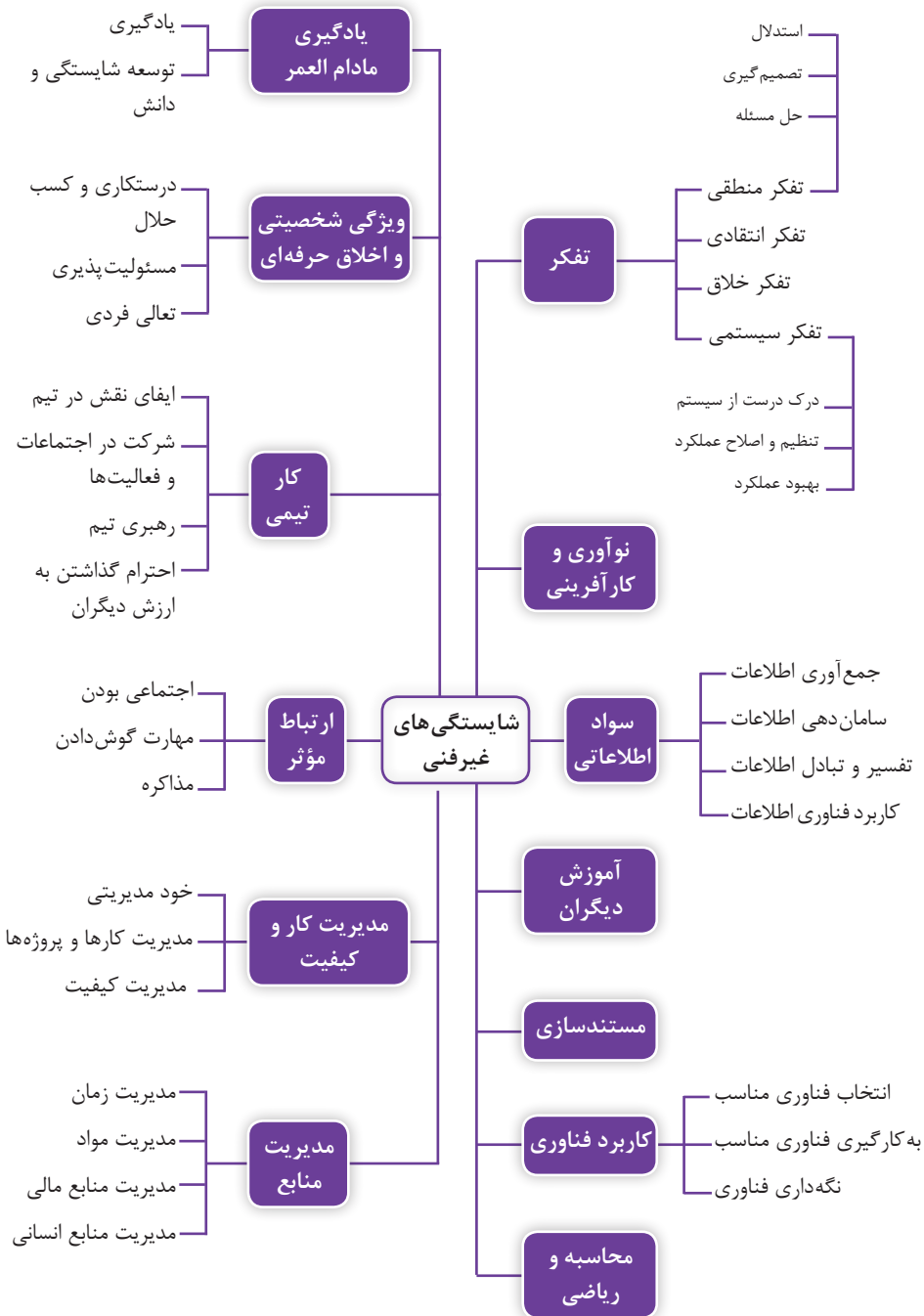
نام گروه کاری / شغل	ردیف	نام گروه کاری / شغل	ردیف
نصاب دار قالی	۱	دستیار نقشه کش فرش	۱
چله دوان	۲	نقاش فرش	۲
چله ریز	۳	نقطه زن	۳
قالی باف	۴	نقشه کش رایانه‌ای فرش	۴
پایین کش فرش	۵	برشکار نقشه فرش	۵
دستیار قالی شو	۶	چله کش	۶
قالی شو	۷	گلیم باف	۷
پرداخت کار قالی	۸	بافنده گلیم سوزنی	۸
دارکش فرش	۹	بافنده گلیم لادی	۹
سرویس کار فرش	۱۰	بافنده گلیم ورنی	۱۰
انباردار فرش	۱۱	نصاب دستگاه جاجیم و زیلو	۱۱
دستیار ارزیاب فرش	۱۲	زیلو باف	۱۲
اظهارنامه نویس	۱۳	جاجیم باف	۱۳
عدل بند	۱۴	بافنده جاجیم نقش دار	۱۴
بازاریاب فرش	۱۵	بافنده جاجیم شیری	۱۵

مسیرهای توسعه حرفه‌ای رشته

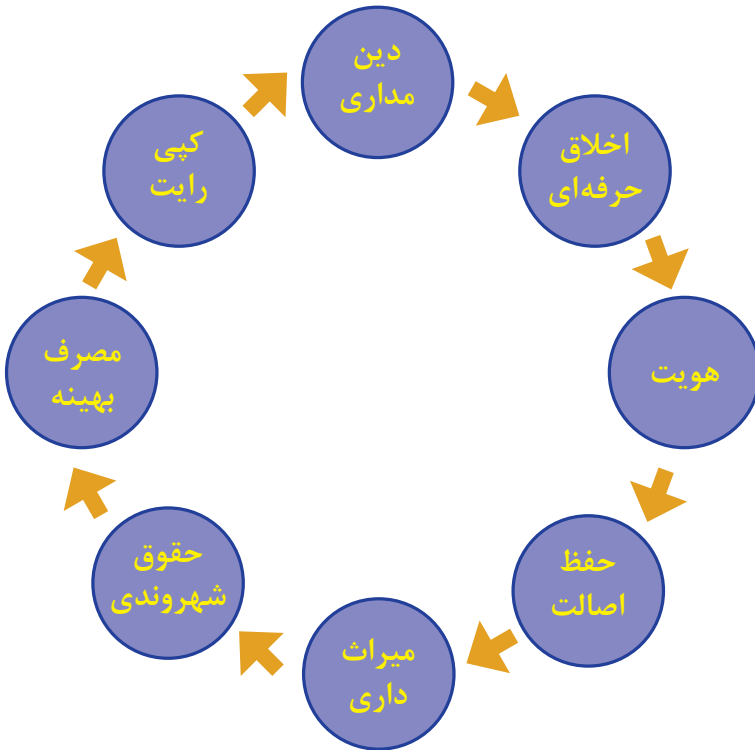
فصل ۲

اخلاق حرفه‌ای

منشور اخلاقی رشته

دین مداری - اخلاق حرفه‌ای - هویت - حفظ اصالت - میراث‌داری
حقوق شهروندی - مصرف بهینه - کپی رایت

فصل ۳

فناوری و تجهیزات

مشخصات فنی تجهیزات، ابزار، مواد و فضا

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)
	۱۰		۱۰۰	۱ برای یک نفر	کشودار و قفل دار ۸۰ × ۲۰۰ سانتی متر (ام دی اف)	میز کار (میز نور)	
	۱۰		۱۰۰	۱ برای یک نفر	شیشه‌ای مات (سندبلاست شده) ۸۰ × ۲۰۰ سانتی متر / فلزی با روپه	میز نور	
	۱۰ ۱۱ ۱۲		۱۰۰	۱	هنر آموز ۸۰ × ۱۲۰ کشودار و قفل دار برای	میز اداری	۱۱۱۲۰۰۰
	۱۰		۱۰۰	۱۶	قابل تنظیم ارتفاع / فلزی با تشکچه، چرخ دار، دارای پشتی، بدون دسته	چهار پایه گردان	۱۱۱۱۱۰۰۱

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)
	۱۰ ۱۱ ۱۲		۱۰۰	۱	چرمی پشت دار و دسته دار	صندلی هنر آموز	۱۱۱۱۱۰۰۴
	۱۰ ۱۱ ۱۲		۱۰۰	۱	با گنجایش حداقل ۲۰۰ جلد کتاب	کمد کتابخانه	۱۱۱۳۱۰۰
	۱۰ ۱۱ ۱۲		۸۰	۱	جهت استفاده دانش آموز برای گذاشتن کتاب یا پوشه کار و ... یک کمد با ۱۶ درب کوچک	کمد وسایل دانش آموز	۱۱۱۳۱۰۰
	۱۰ ۱۱ ۱۲			۱	دور در بایگانی	کمد ام دی اف	

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)
	۱۰ ۱۱ ۱۲		۳۰	۱	۸۰ × ۲۰۰ سانتی متری	وایت برد مغناطیسی لولایی	۲۴۲۸۱۰۰
	۱۰ ۱۱ ۱۲		۱۰۰	۱	معمولی بالای تخته‌های وایت‌برد نصب شود	پرده نمایش ویدئو پروژکتور	
	۱۰ ۱۱ ۱۲		۱۰۰	۱	پروژکتور سفی وضوح تصویر ۷۶۸*۱۰۲۴ XGA روشنایی تصویر ۲۸۰۰ انسی لومنز کنترل است تصویر ۱: ۱۰۰۰۰ قدرت پوشش تصویر ۳۰ - ۳۰۰ اینچ	دستگاه ویدئو پروژکتور	
	۱۰		۱۰۰	۱۷	به صورت شبکه ۱۷ دستگاه رایانه به هم متصل باشد. رایانه بدون کیس «All In One PC» در مدل‌های AE۲۲۸۱G و AE۲۲۸۱	رایانه	۲۲۳۱۰۰۰۰

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)
	۱۱ ۱۲		۱۰۰	۱۷	مناسب برای بافت قالیچه با ابعاد ۱ × ۱/۵ متر	دار	
	۱۰		۱۰۰	۱۷	سه صفدار و اندازه متوسط رو میزی	ماشین حساب	
	۱۰		۷۰	۱	رنگی و نوع آن کارتریج باشد	چاپگر	
	۱۰		۷۰	۱	نوع LASER JET PRO MF- PM12BNW سه کاره است یعنی هم پرینتر هم اسکنر هم کپی است که مقرون به صرفه است این دستگاه تهیه گردد.	اسکنر	

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)
	۱۰		۵۰	۱	معمولی	دستگاه کپی	
	۱۰			۱	دارای حداقل ۶ کشو - مناسب آرشیو شیت نقشه	کمد آرشیو نقشه	
	۱۰ ۱۱ ۱۲			۳	چوبی با رویه فوم و موکت - طول ۲۰۰ و عرض ۱۲۰	تابلو نصب نمونه کار	
	۱۱ ۱۲			۱	دیجیتالی با قابلیت توزین ۳۰ کیلوگرم	ترازو	

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)
	۱۰			۱۷		نرم افزار فتوشاپ	
	۱۰			۱۷		رجینه	

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)	ردیف
	۱۰			۱۷	مناسب چسب کالک	پایه چسب		
	۱۰			۱۷	مناسب چسب نوری شیشه	پایه چسب		
	۱۰			۱۷ سری	۱۰۰ و ۵۰ سانتی متری	خط کش فلزی		
	۱۰			۱۷	حجم ۳۰۰ میلی لیتر	کاسه پلاستیکی		

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)	ردیف
	۱۰			۱۷ سری	۲۰ و ۵۰ سانتی	خطکش شفاف		
	۱۰			۱۷ سری	۶۰ و ۴۵ درجه	گونیا		
	۱۰			۱۷	سایز بزرگ	نقاله		
	۱۰			۱۷	جنس مرغوب/ مارک معتبر	پرگار		

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)	ردیف
	۱۰			۱۷	موکت بری / مرغوب	کاتر		
	۱۰			۱۷	معمولی - مناسب برش کاغذ	قیچی		
	۱۰			۱۷	مخصوص گواش	پالت رنگ گواش		
	۱۰			۳۴	مدل تیغه کاردی - مناسب برداشتن و ترکیب رنگ	کاردک نقاشی		
	۱۰			۱۷	فلزی - عرض ۱۲ سانتی متر	کاردک (لیسه)		
	۱۰			۱۷	مرغوب	مداد تراش رومیزی		

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)	ردیف
	۱۰ ۱۱ ۱۲			۱۷		سطل پلاستیکی متوسط		
	۱۰ ۱۱ ۱۲			۱۷		سطل پلاستیکی کوچک		
	۱۰			۱۷ سری	۲۴ رنگ / مرغوب	گواش		
	۱۰			۱۷ سری	آبرنگی / ست کامل از شماره ۱ تا ۱۸	قلم مو		
	۱۰			۶۸	HB	مداد تحریر		

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)	ردیف
	۱۰			۱۷	سایز ۰.۵	مداد اتود		
	۱۰			۱۷ سری	شماره ۰.۵ - رنگ مشکی و قرمز	روان نویس		
	۱۰			۱۷ سری	۲۴ رنگ / مرغوب	مداد رنگی		
	۱۰			۱۷ سری	۲۴ رنگ / مرغوب	آبرنگ		
	۱۰			۲۴	مرغوب	مداد پاک کن		

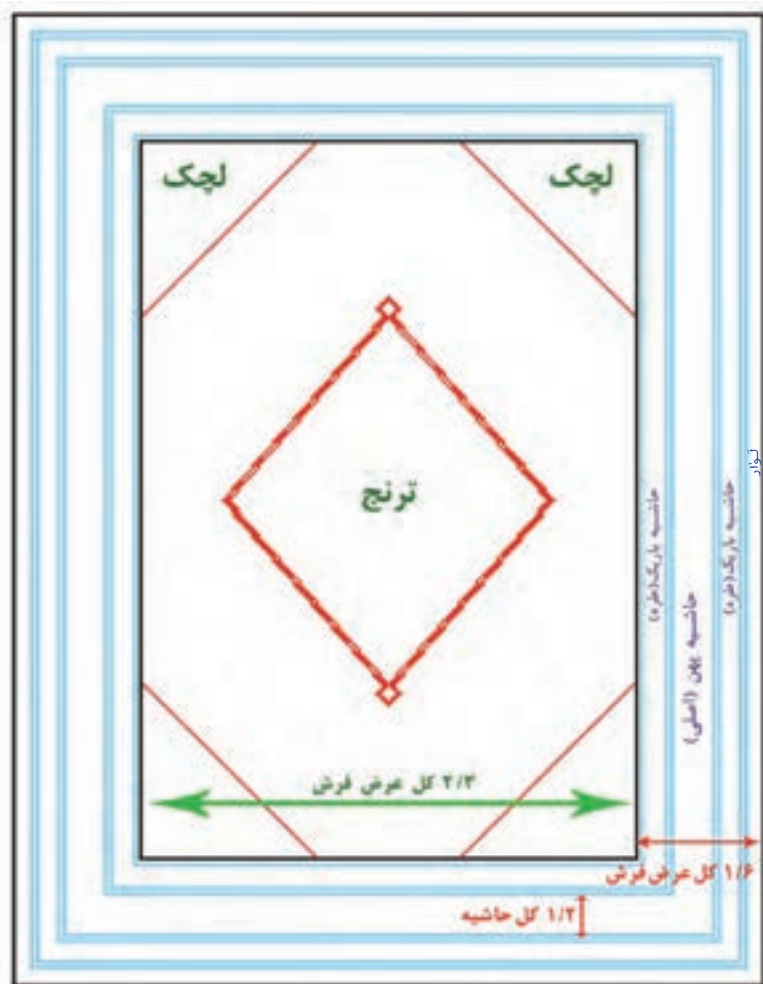
تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)	ردیف
	۱۰			۱۷	همه کاره / ۵۰ میلی لیتر	چسب مایع		
	۱۰			۸	یک کیلویی	چسب چوب		
	۱۰			۳۲ مربع	معمولی قطر ۳ میلی متر	فیبر		
	۱۰			۶۴ مربع		پارچه متقال		

تصویر	پایه تحصیلی	کد کاربرد در کار	فراوانی (درصد)	تعداد (واحد)	مشخصات فنی	نام وسیله	کد وسیله (ایران کد)	ردیف
	۱۰			۶۸ سری	شماره‌های ۳۰-۴۰-۵۰	کاغذ نقشه		
	۱۰			۱۰۰	سایز A۲	کاغذ طراحی		
	۱۰			۱۰۰	سایز A۲	کاغذ پوستی		
	۱۰			۱۷	۲۵۰ سی سی	افشانه روغن جلا		

فصل ۴

تحلیل حرفه و استانداردها

اصول، قواعد و استانداردها ابعاد و اندازه کلی فرش

گره ذرعی و انواع آن

نام منطقه	اندازه یک ذرع	اندازه یک گره ذرعی	مناطق کاربرد
فارسی باف	۱۰۴ سانتی متر	۶/۵ سانتی متر	آذربایجان و توابع آن
کرمان	۱۰۸ سانتی متر	۶/۷۵ سانتی متر	کرمان
آذری باف	۱۱۲ سانتی متر	۷ سانتی متر	اصفهان، نائین، کاشان و...

ذرع - ۱۶ گره ذرعی

تقسیم بندی طراحی واگیره

واگیره مربع	یک هشتم
واگیره لوزی یا بیضی	یک شانزدهم
واگیره مثلث	یک شصت و چهارم

ابعاد متداول فرش

واحد اندازه گیری	ابعاد و اندازه	عنوان
سانتی متر	۶۰×۴۰ ۶۰×۹۰ ۸۰×۱۲۰	پشتی
سانتی متر	۷۰-۸۰-۹۰×۱۳۰-۲۰۰	خرک
سانتی متر	۱۰۰×۱۳۰	ذرع چارک
سانتی متر	حدود ۱۵۶×۱۰۴	ذرع و نیم
سانتی متر	۱۲۰×۲۲۰	دو ذرع
سانتی متر	۲۰۰×۱۵۰	قالیچه
متر	۲/۵×۱/۵	پرده
متر	۳×۱/۵	میانه
متر	۲×۴	کُلگی
متر	۲×۳	۶ متری
متر	۲/۵×۳/۵	۹ متری
متر	۳×۴	۱۲ متری
متر	۶×۴	۲۴ متری
متر	۸×۵	۴۰ متری
متر سانتی متر	طول ۳ الی ۱۰ عرض ۷۰ الی ۱۲۰	کناره

محاسبه حاشیه و متن فرش

- ۱ محاسبه گره‌های طول
- ۲ محاسبه گره‌های عرض
- ۳ مشخص کردن نصف عرض
- ۴ مشخص کردن یک سوم عرض

عنوان	اندازه
پهنای حاشیه	۱/۶ کل عرض فرش
حاشیه اصلی	۱/۲ کل حاشیه
حاشیه ساده یا لوار	۵ تا ۱۵ ریشه
زنجیره‌ها	۵ تا ۱۵ ریشه
حاشیه باریک	۱/۲ حاشیه اصلی (پهن)
دو حاشیه باریک یا طره	برابر نصف کل حاشیه پس از کسر لوار، زنجیره‌ها و میل‌ها

جدول تطبیق رج‌شمار در کاغذهای متفاوت

۶/۵ سانتی‌متر	۱۲۰ رگ	۱۴۰ رگ	۱۶۰ رگ	۱۸۰ رگ	۲۰۰ رگ
۷ سانتی‌متر	۳۰ رج	۳۵ رج	۴۰ رج	۴۵ رج	۵۰ رج

طرح‌های فرش ایران:

- حاشیه
- طرح بته
- طرح هراتی
- طرح درختی
- طرح گلدانی
- طرح محرابی
- طرح باغی
- طرح درختی و قاب قابی
- طرح جانوری
- طرح هندسی
- طرح ترنجی
- طرح گلدار

حاشیه

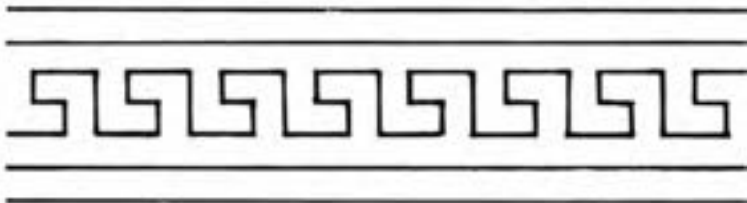
a

b

c

d

حاشیه فرش

حاشیه فرش اردبیل (زمینه کرم)

حاشیه فرش هراتی معروف به فرش امپراتور

حاشیه سماوری - تبریز

حاشیه سماوری - هریس

حاشیه سماوری - ساروق

حاشیه سماوری - فرش مشهد نوع شاه عباسی

حاشیه فرش میمه

حاشیه فرش جوشقان

حاشیه فرش کردستان

حاشیه فرش شهر بابک، افشاری جدید

حاشیه فرش هریس

حاشیه فرش اردبیل (بقعه شیخ صفی الدین)

حاشیه فرش قم

حاشیه فرش خرقانی

حاشیه فرش میرسرابند (شگری) اراک

حاشیه فرش بلوچ

حاشیه فرش سراب

حاشیه فرش بلداجی بختیاری

طرح بته

فرش هریس اندازه: ۱۲۴ × ۹۹ سانتی متر

فرش سرابند اندازه: ۱۵۶×۱۰۴ سانتی متر

فرش ملایر اندازه : ۲۰۸ × ۱۳۶ سانتی متر

فرش میر سراپند اندازه : ۲۹۵×۲۰۴ سانتی متر

نقشه هندو - میر

فرش هندو - میر

فرش بروجرد اندازه: ۲۱۵ × ۱۳۶ سانتی‌متر

نقشه فرش بیجار اندازه: ۲۲۰ × ۱۳۵ سانتی متر

فرش سنه اندازه ۲۲۰ × ۱۴۲ سانتی متر

فرش اردبیل اندازه : ۲۴۸×۱۵۱ سانتی متر

طرح بوته بختیاری

طرح بوته بختیاری

طرح بوته چالشر

فرش قوچان اندازه: ۲۳۴ × ۱۴۷ سانتی متر

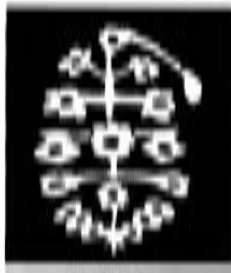
فرش شهر بابک اندازه: ۲۰۳ × ۱۵۰ سانتی متر

فرش بلوچ اندازه: ۱۵۳×۱۰۱ سانتی متر

فرش قشقایی اندازه: ۱۷۵ × ۱۰۰ سانتی متر

طرح بوته قشقایی
قبادخانی

طرح هراتی

فرش هراتی اندازه : ۲۵۳×۱۸۵ سانتی متر

فرش یموت ترکمن اندازه : ۱۹۳×۱۲۲ سانتی متر

سالور ترکمن اندازه: ۲۰۱ × ۱۲۹ سانتی متر

بلوچ خراسان اندازه: ۹۰×۱۹۰ سانتی متر

فرش هراتی اندازه ۷۶۰×۳۲۵ سانتی متر

بوته کرمان

فرش هراتی اندازه: ۲۲۴×۲۰۷ سانتی متر

فرش هراتی اندازه: ۳۸۰ × ۲۹۶ سانتی متر

فرش هراتی اندازه : ۹۹۰ × ۳۵۸ سانتی متر

فرش سنجایی اندازه: ۱۹۳×۱۲۶ سانتی‌متر

فرش بیجار (کردی) اندازه: ۲۱۵×۱۴۰ سانتی متر

فرش خرقان اندازه: ۳۰۷ x ۱۰۰ سانتی متر

فرش افشار بیجار اندازه : ۳۴۸ × ۲۴۹ سانتی متر

فرش فراهان اندازه : ۱۹۵×۱۲۲ سانتی متر

فرش رودبار اندازه: ۱۴۵ × ۱۰۷ سانتی متر

فرش مشایخی اندازه: ۲۹۴×۲۳۱ سانتی متر

فرش اردبیل اندازه: ۳۵۰ × ۲۵۰ سانتی‌متر

فرش تبریز اندازه: ۳۵۰ × ۲۴۷ سانتی‌متر

فرش بیرجند اندازه: ۳۷۰ × ۲۶۰ سانتی‌متر

فرش قشقایی اندازه : ۲۵۲ × ۱۶۴ سانتی متر

طرح درختی

گبه اندازه: ۱۱۹×۲۵۰ سانتی متر

فرش بلوچی اندازه : ۱۳۴×۱۱۹ سانتی متر

فرش زنجان اندازه : ۲۳۸ × ۱۵۹ سانتی متر

فرش کردستان اندازه: ۲۳۶×۱۵۹ سانتی متر

فرش کردستان اندازه: ۱۵۲×۲۹۵ سانتی‌متر

فرش قم اندازه : ۲۱۸ × ۱۳۹ سانتی متر

طرح گلدانی

فرش کاشان اندازه : ۸۵×۶۶ سانتی‌متر

فرش شهر بابک اندازه : ۱۳۹ × ۱۰۶ سانتی متر